

Zdravotní stav populace v ČR a EU

MUDr. Věra Kernová
Státní zdravotní ústav Praha
2009

Definice zdraví

- Stav úplné tělesné, duševní a sociální pohody, a ne jen pouhou nepřítomnost nemoci či slabosti (WHO 7. 4. 1948)
- Vymezuje zdraví jako ideální stav, neumožňuje však objektivní měření zdraví
- Doplněk definice – snížení úmrtnosti, nemocnosti a postižení v důsledku zjištěných nemocí a nárůst pocíťované úrovně zdraví (WHO 2001)

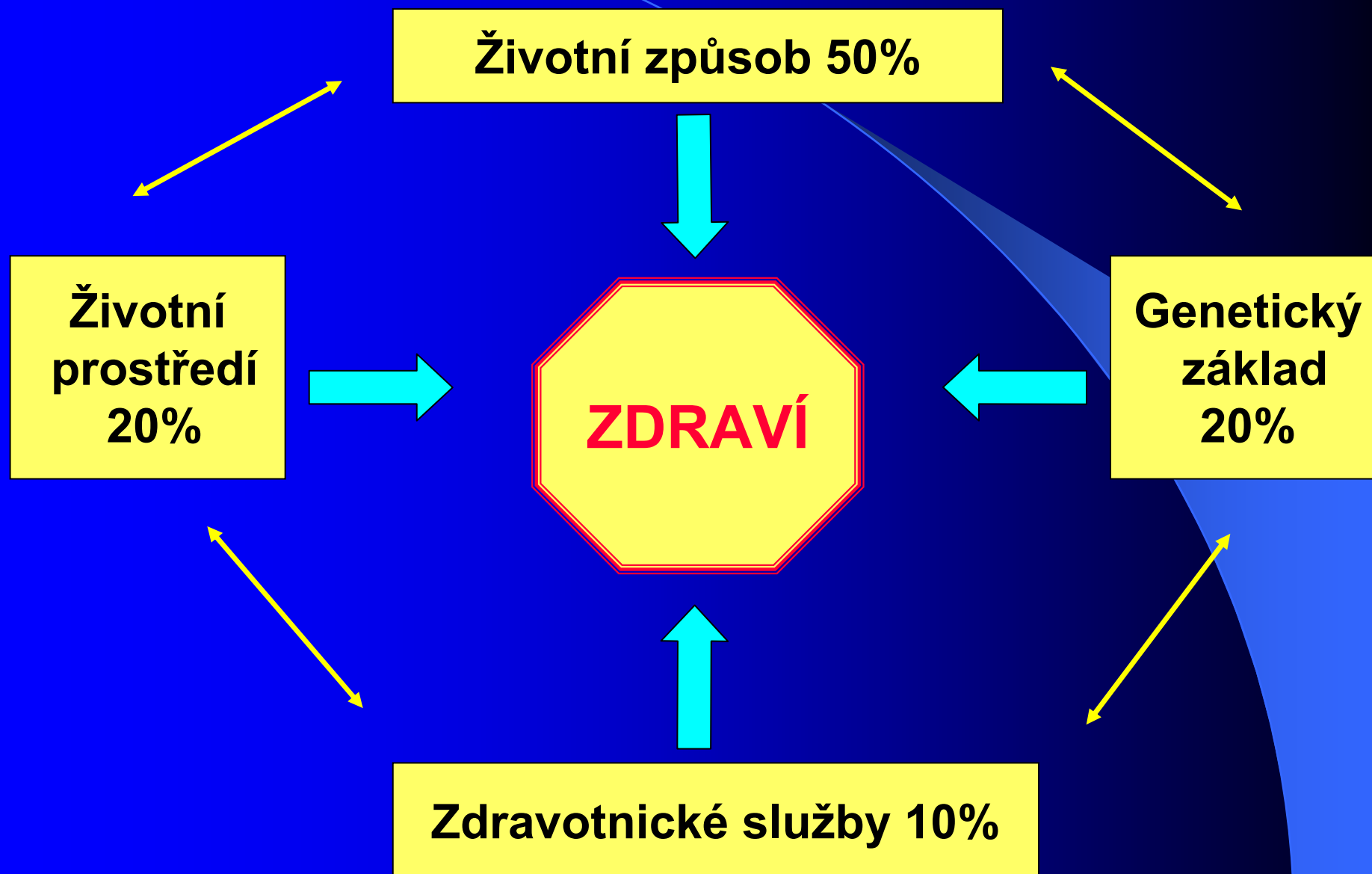
Co ovlivňuje zdraví lidí ?

MULTIFAKTOROVÁ KONCEPCE VZNIKU NEMOCI

Mnohočetnost příčin a podmínek je zejména patrná u mnohých chronických nemocí, jako jsou nemoci kardiovaskulární, zhoubné nádory, cukrovka, revmatismus, alergická onemocnění, duševní poruchy apod.

Multifaktorová koncepce vzniku nemocí vede k mezioborovému studiu této problematiky. Z odborného a metodického hlediska v této oblasti dominuje medicínský obor epidemiologie.

Co ovlivňuje zdraví lidí ?

Politické dokumenty

- **Ottawská charta podpory zdraví (1986)**
- **Zdraví pro všechny v 21. století (1999)**
- **Zdravotní politika EU**
- **Národní program zdraví ČR (1995)**
- **Akční plán zdraví a životního prostředí České republiky (UV ČR 810/1998)**
- **Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví**
- **Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR – Zdraví pro všechny v 21. století (UV ČR 1046/2002)**

„Zdraví 21“

**Iniciativa Světové zdravotnické
organizace**

**Výzva ke společné cestě ke zdraví,
sdílené odpovědnosti a tvůrčímu
partnerství**

Základní cíl programu

**Dosáhnout plného zdravotního potenciálu
pro všechny**

Na tento cíl navazují 2 hlavní cíle:

- 1. Posilování a ochrana zdraví lidí během jejich celého života.**
- 2. Snížení výskytu (incidence) hlavních nemocí a omezení strádání, které lidem přinášejí.**

4 základní postupy:

1. meziresortní strategie
2. příprava a realizace programů
zaměřených na zdravotní výsledky
3. integrovaná základní zdravotní péče
4. participační zdravotní rozvoj

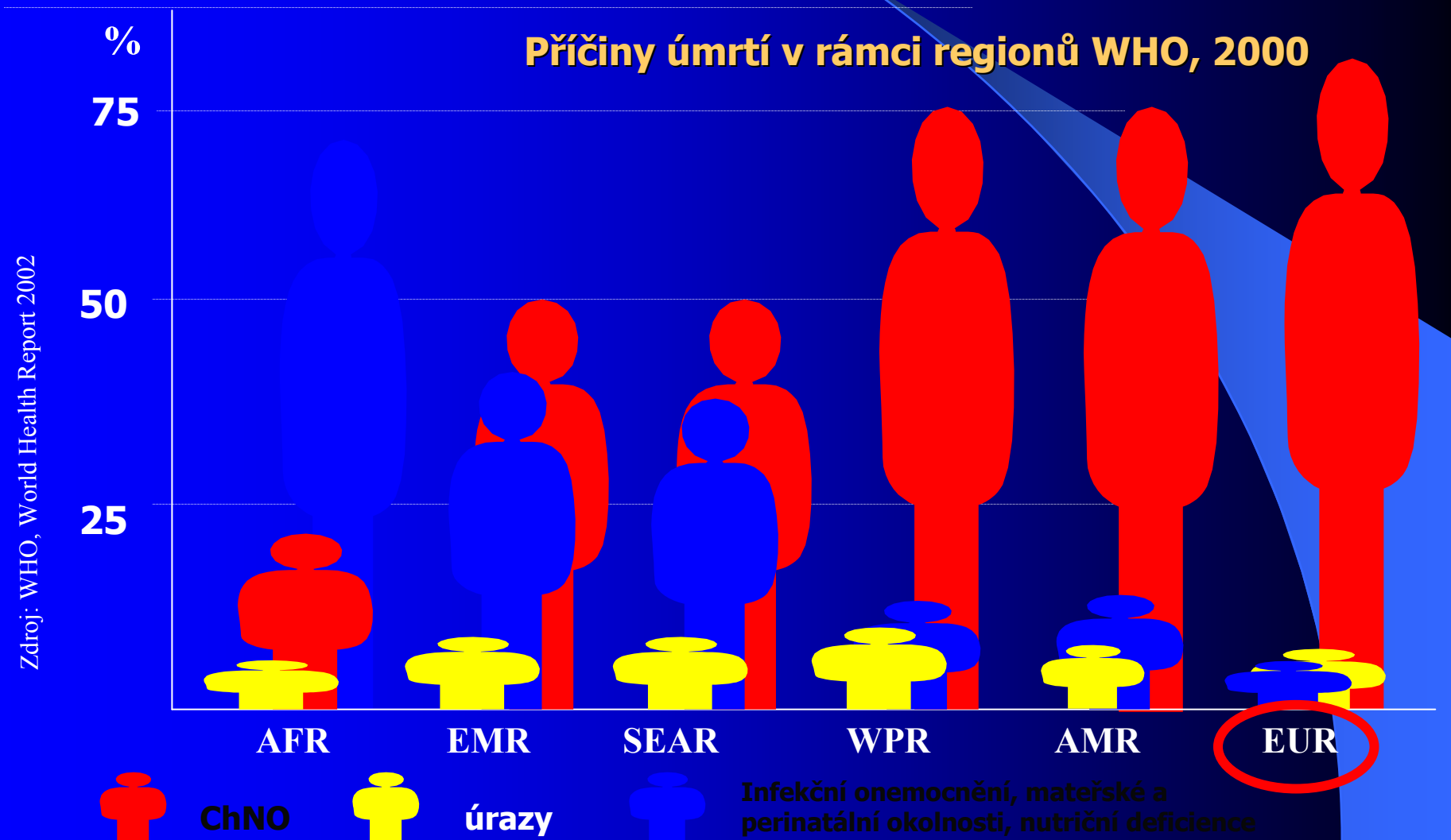
Aplikace Zdraví 21 v ČR

- Zlepšení ukazatelů zdravotního stavu obyvatelstva, především snížení úmrtnosti na nemoci oběhové soustavy, nádory, úrazy
- Snížit výskyt závažných onemocnění a faktorů, které je ovlivňují – především závažná rizika životního stylu
- Zavedení účinné prevence nemocí, jejich včasnou a racionální léčbu

Hlavní příčiny nemocnosti dle WHO

- **kardiovaskulární onemocnění**
- **unipolární deprese**
- **cévní mozkové nemoci**
- **nádorové nemoci trávicího ústrojí, průdušek a plic**
- **duševní nemoci**
- **osteoartróza**
- **poranění různé etiologie (úrazy, dopravní nehody, kriminalita apod.)**
- **vrozené vady**
- **následky konzumace alkoholu**

Evropská úřadovna Světové zdravotnické organizace

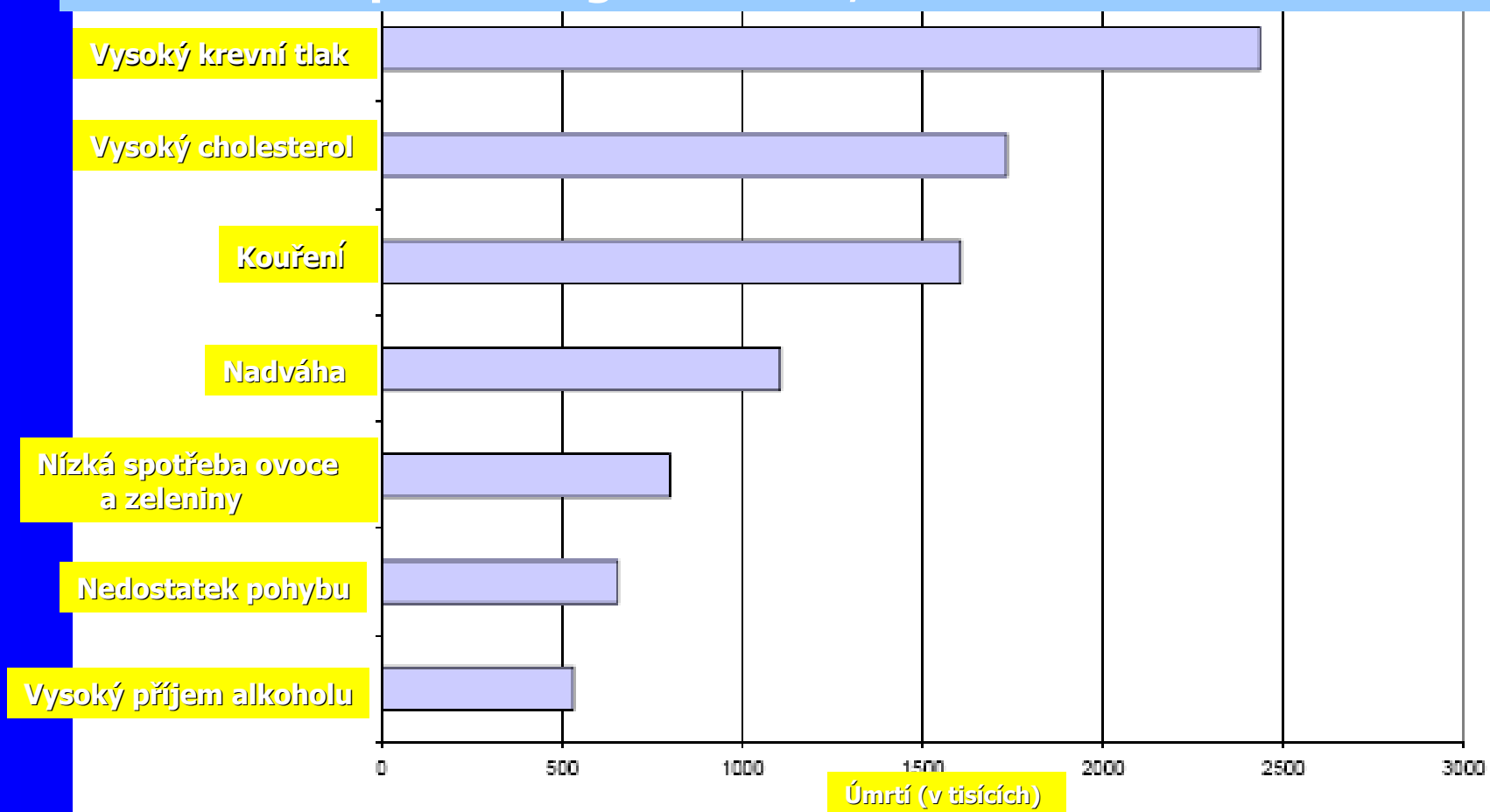

Prevence

- Šest ze sedmi hlavních rizikových faktorů úmrtnosti v rozvinutých zemích je spojeno s tím jak jíme, pijeme a jak se pohybujeme.
- Strava a pohybová aktivita spolu s tabákem a alkoholem jsou klíčovými determinantami současného veřejného zdraví.

Evropská úřadovna Světové zdravotnické organizace

Úmrtí připisovaná sedmi vedoucím rizikovým faktorům
ChNO v Evropském regionu WHO, 2000

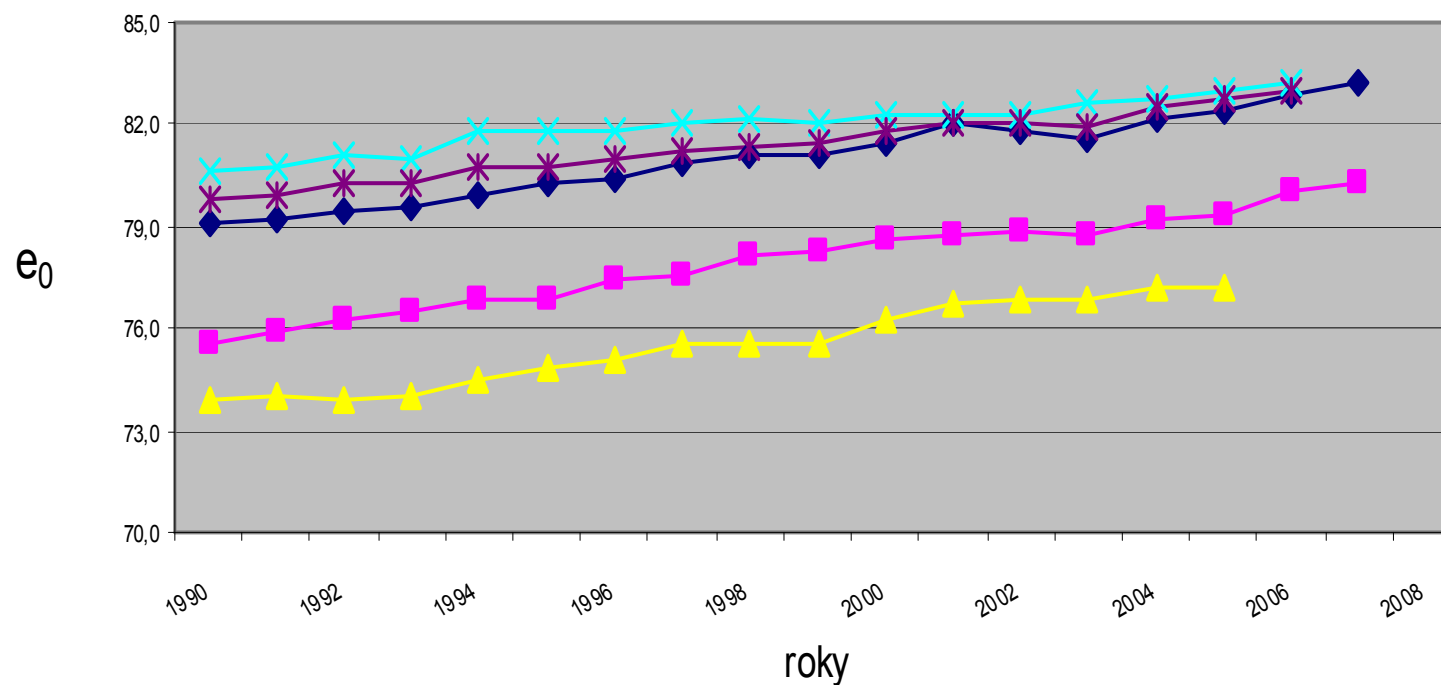

Hodnocení zdraví

- **NEMOCNOST** (morbidity, poměr počtu nemocných k počtu obyvatel), vyjádřitelná v relativních číslech buď v podobě
 - - **incidence** (počet nově vzniklých onemocnění za určité období vztažený k danému počtu obyvatel, nejčastěji k 1 000 nebo ke 100 000), nebo
 - - **prevalence** (počet všech případů daného onemocnění vztažený k počtu obyvatel, opět nejčastěji k 1 000 nebo ke 100 000),
- **ÚMRTNOST** (mortalita, poměr počtu zemřelých na dané onemocnění, nebo na všechny příčiny k celkovému počtu obyvatel)
- **SMRTNOST** (letalita, poměr počtu zemřelých na dané onemocnění k celkovému počtu onemocnění touto chorobou).
- **STŘEDNÍ DÉLKA ŽIVOTA** vyjadřuje očekávanou délku života bez narušení zdraví, tj. část života jedince, jež není poznamenána postiženími, poruchami a nebo chronickými onemocněními.

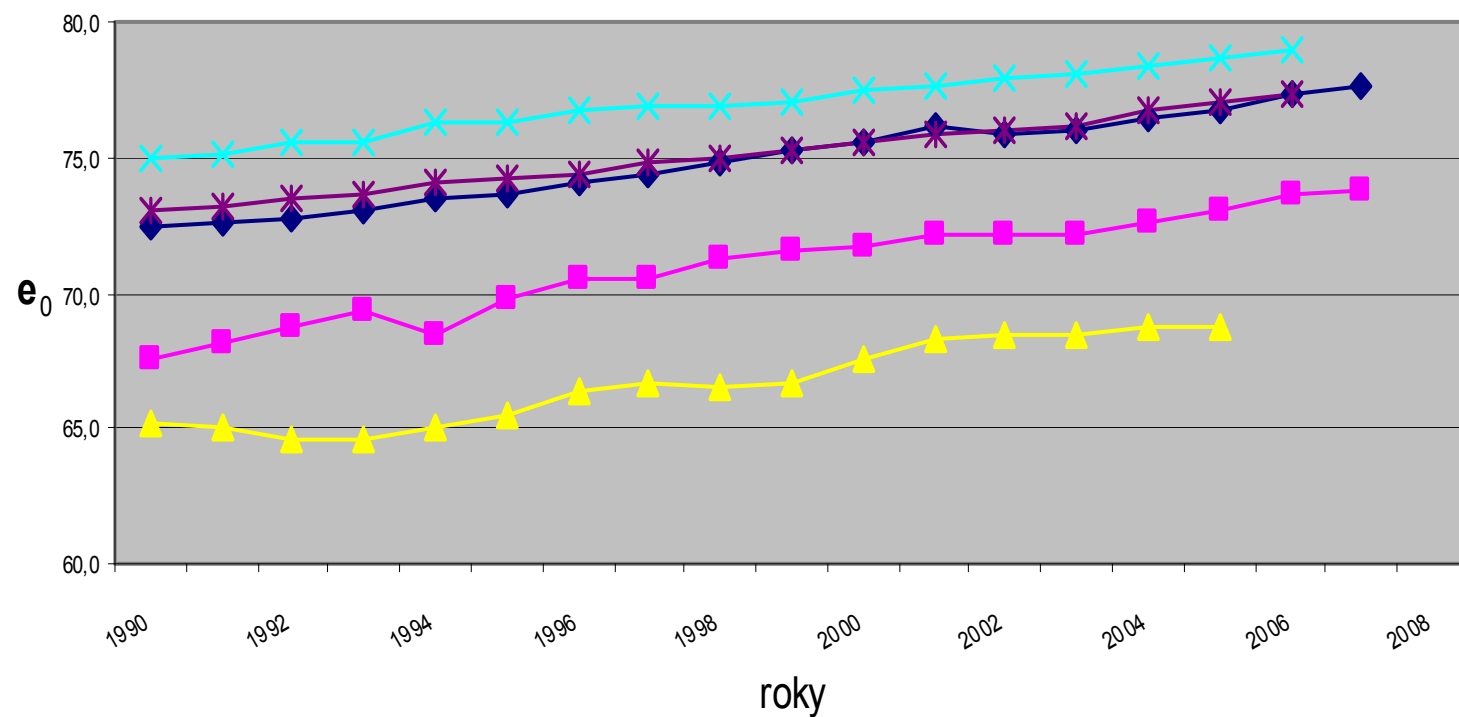
Střední délka života při narození u žen v letech 1990-2007 - trendy vývoje

—◆— Austria —■— CZ —▲— Hungary —×— Sweden —*— EU

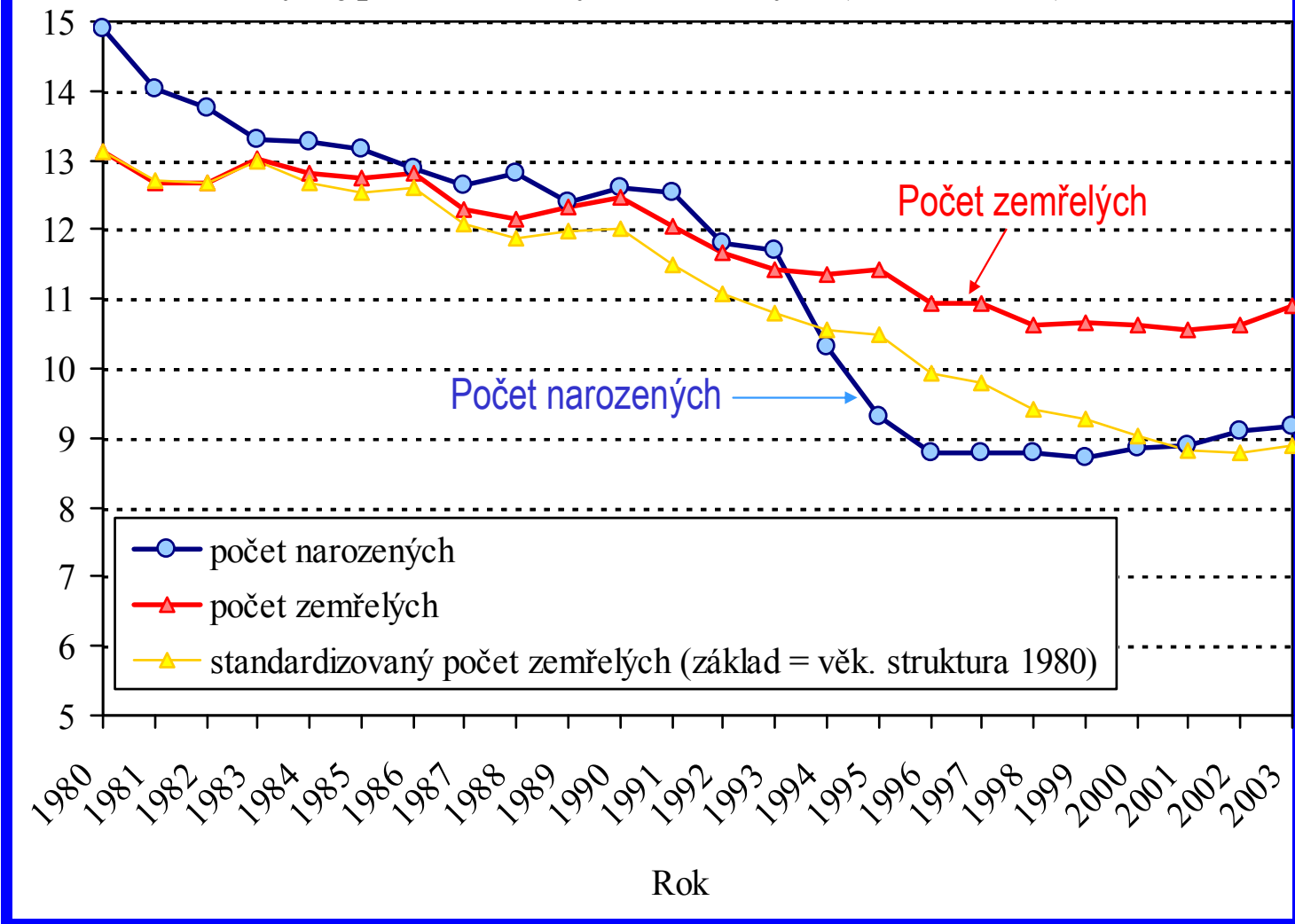

Střední délka života při narození u mužů v letech 1990-2007 - trendy vývoje

—◆— Austria —■— CZ —▲— Hungary —×— Sweden —*— EU

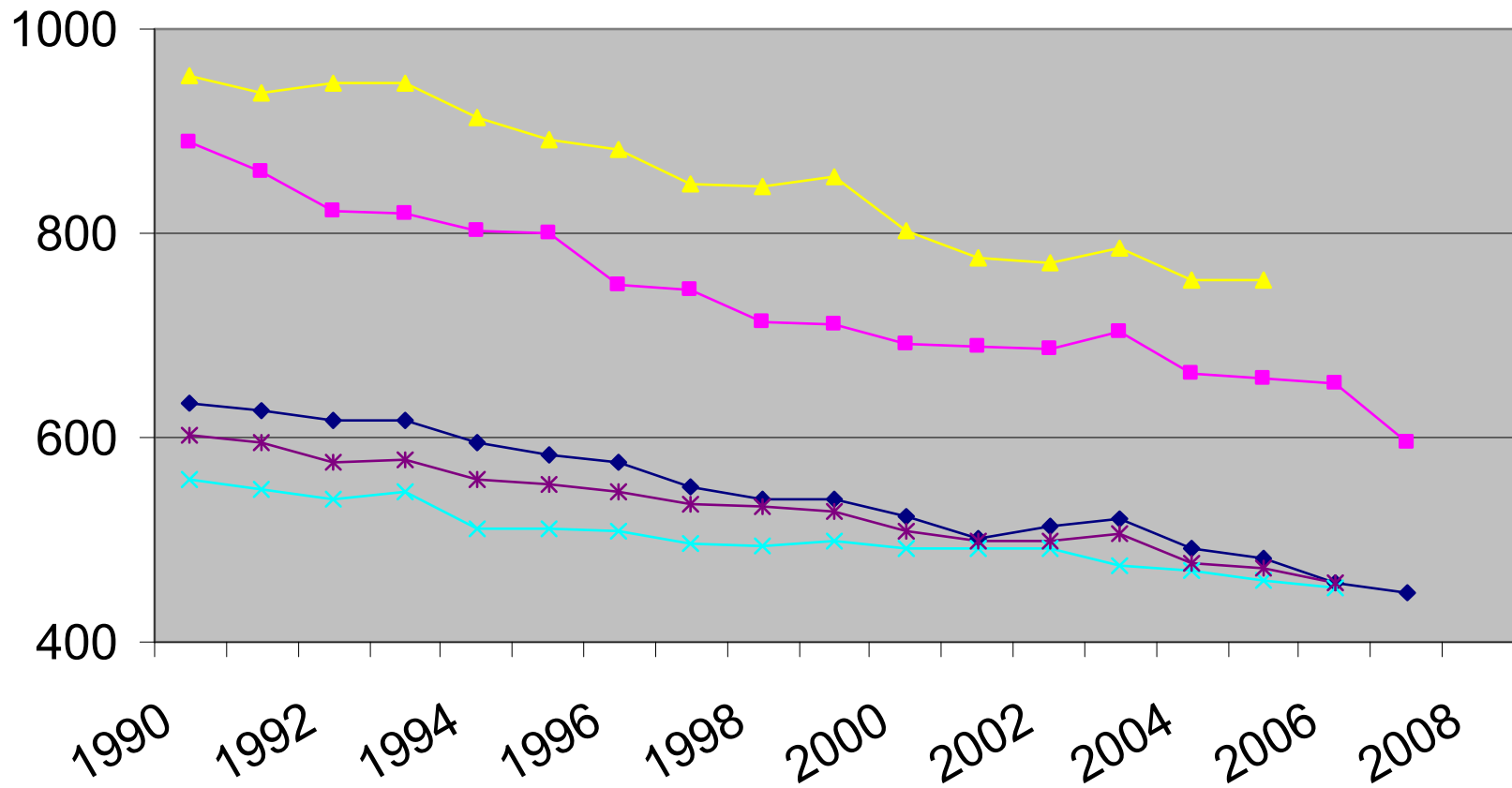

Vývoj počtu narozených a zemřelých (na 1000 osob)

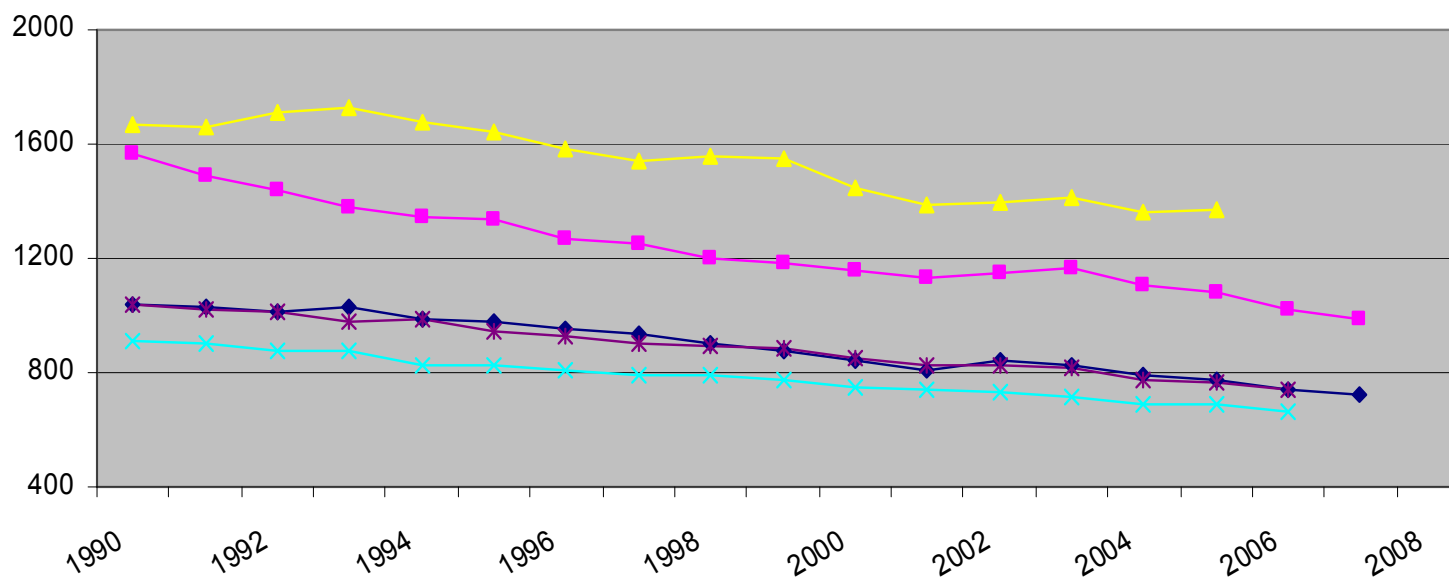
Standardizovaná úmrtnost na 100 000 žen v letech 1990-2007 - trendy vývoje

—◆— Austria —■— CZ —▲— Hungary —×— Sweden —*— EU

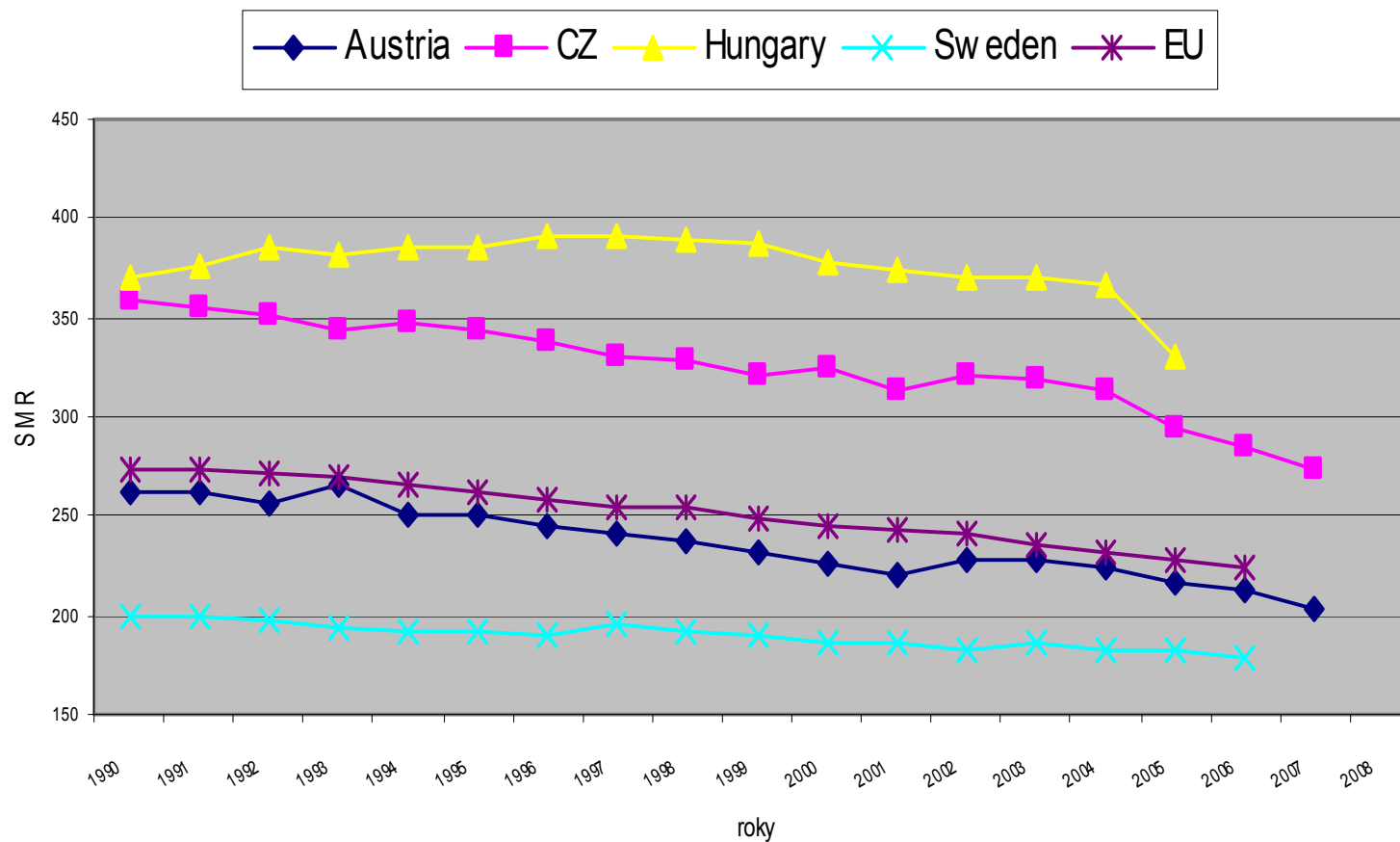

Standardizovaná úmrtnost na 100 000 mužů v letech 1990-2007 - trendy vývoje

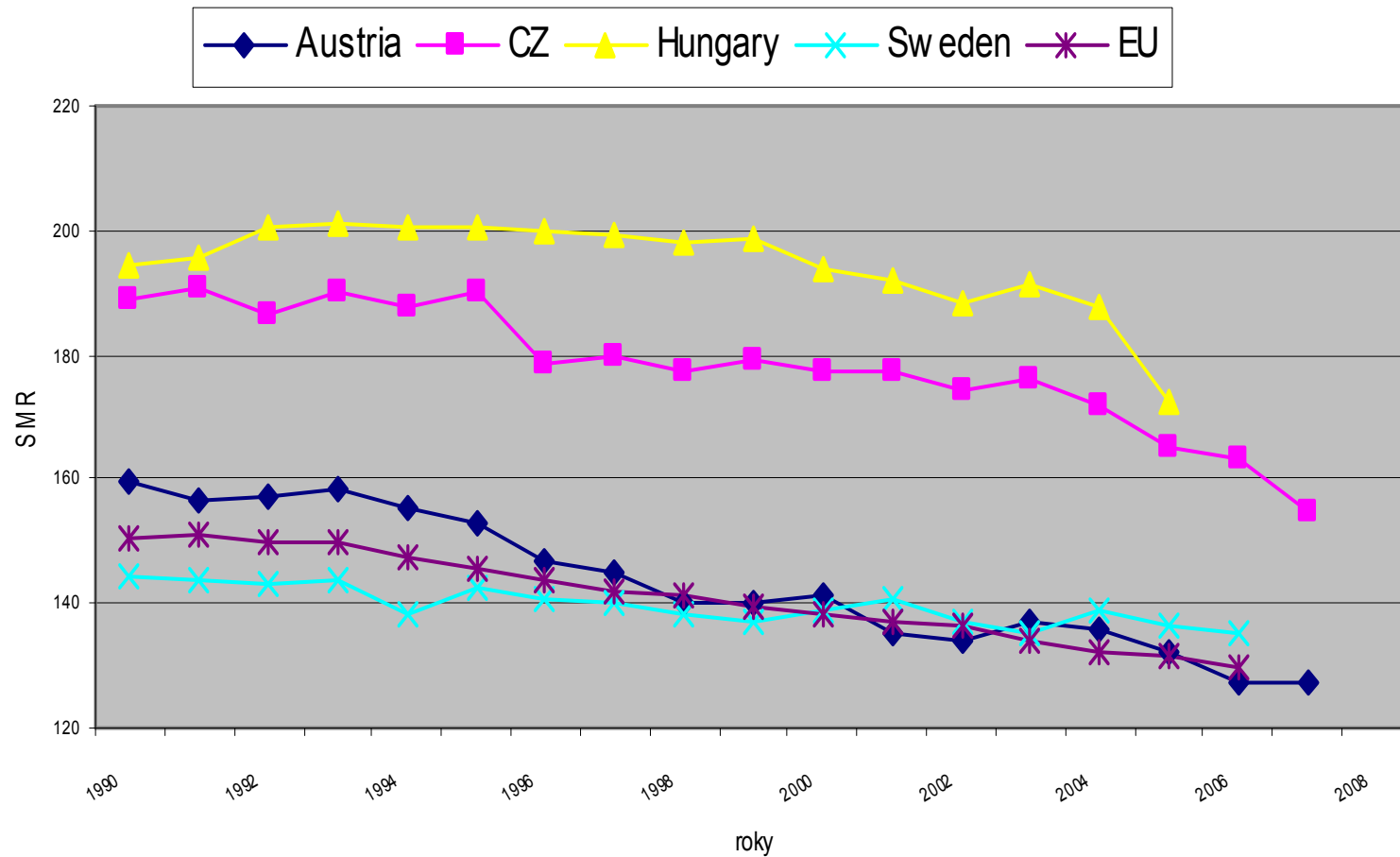
◆ Austria ■ CZ ▲ Hungary × Sweden * EU

Standardizovaná úmrtnost na zhoubné nádory na 100 000 mužů v letech 1990-2007 - trendy vývoje

Standardizovaná úmrtnost na zhoubné nádory na 100 000 žen v letech 1990-2007 - trendy vývoje

Kardiovaskulární onemocnění

KVO:

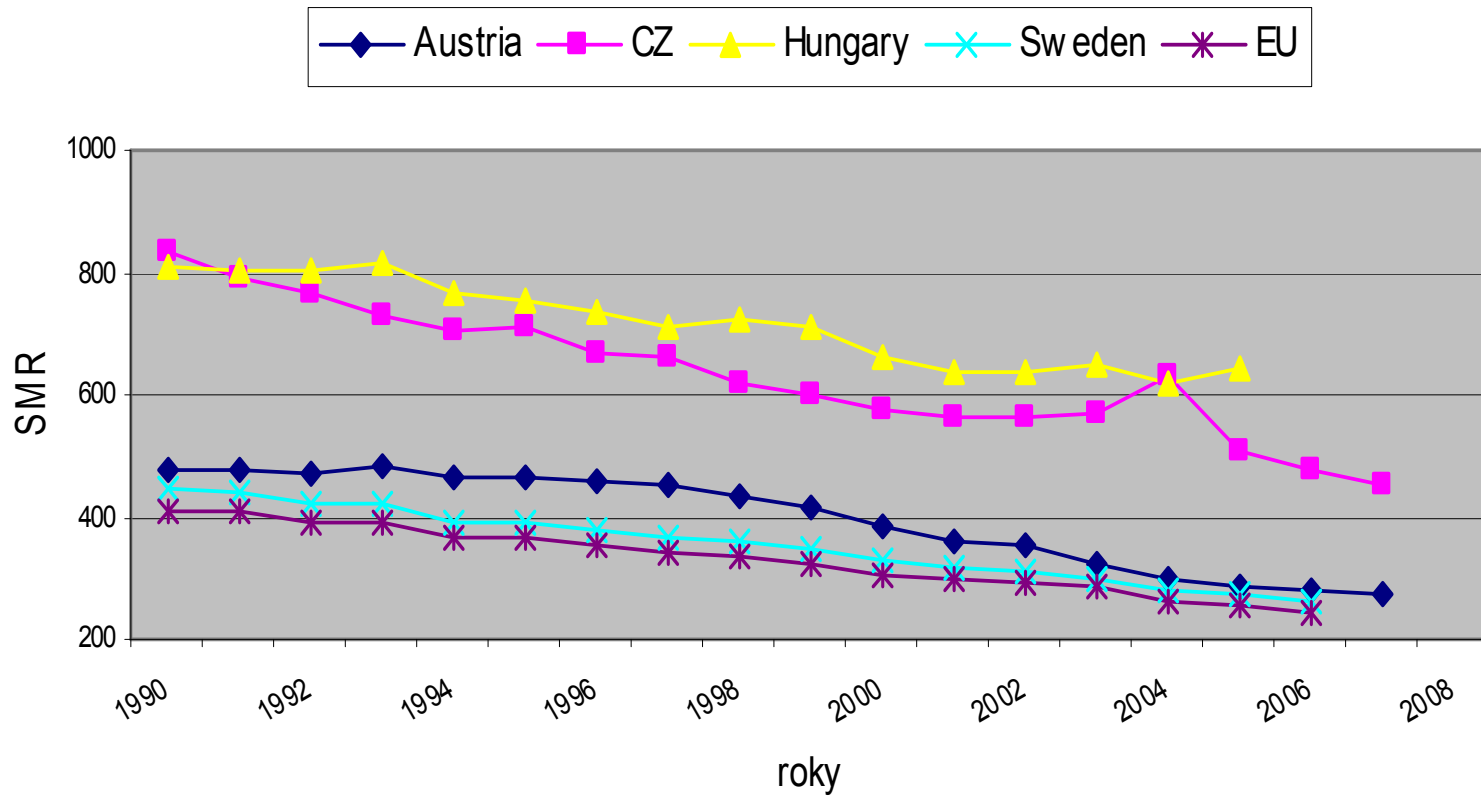
- hlavní příčina časného úmrtí
- krácení délky života
- hlavní příčina smrti žen
- smrti mužů kromě Francie

	EVROPA	EU
● ročně umírá	4 mil. lidí	1,5 mil. lidí
● příčina smrti	49% úmrtí	42% úmrtí
● ztracených let života	30%	> 30 %

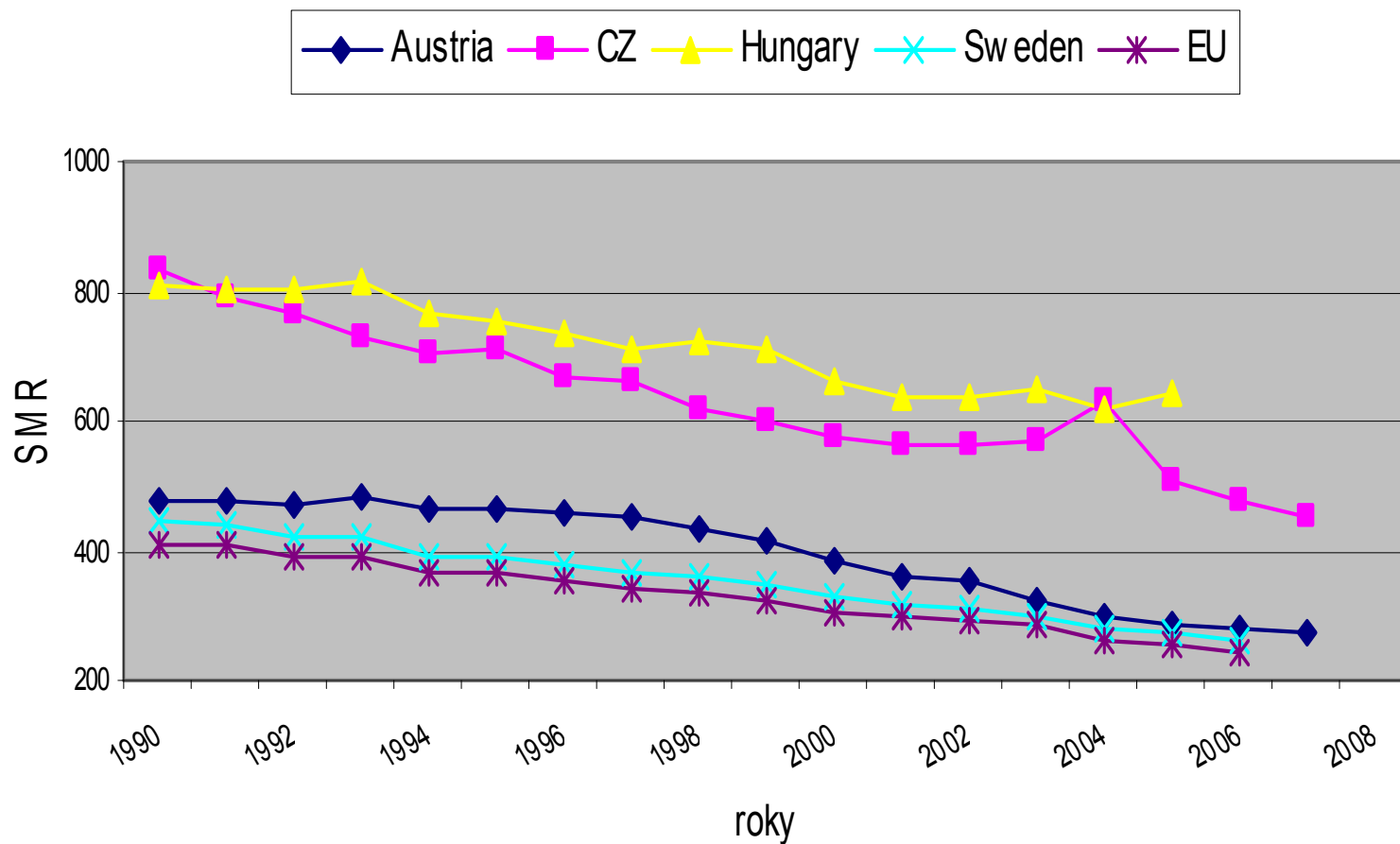
NEMOCNOST, INCIDENCE, PŘÍČINA SMRTI:

pokles – v severních, jižních a západních zemích
nárůst v zemích střední a východní Evropy

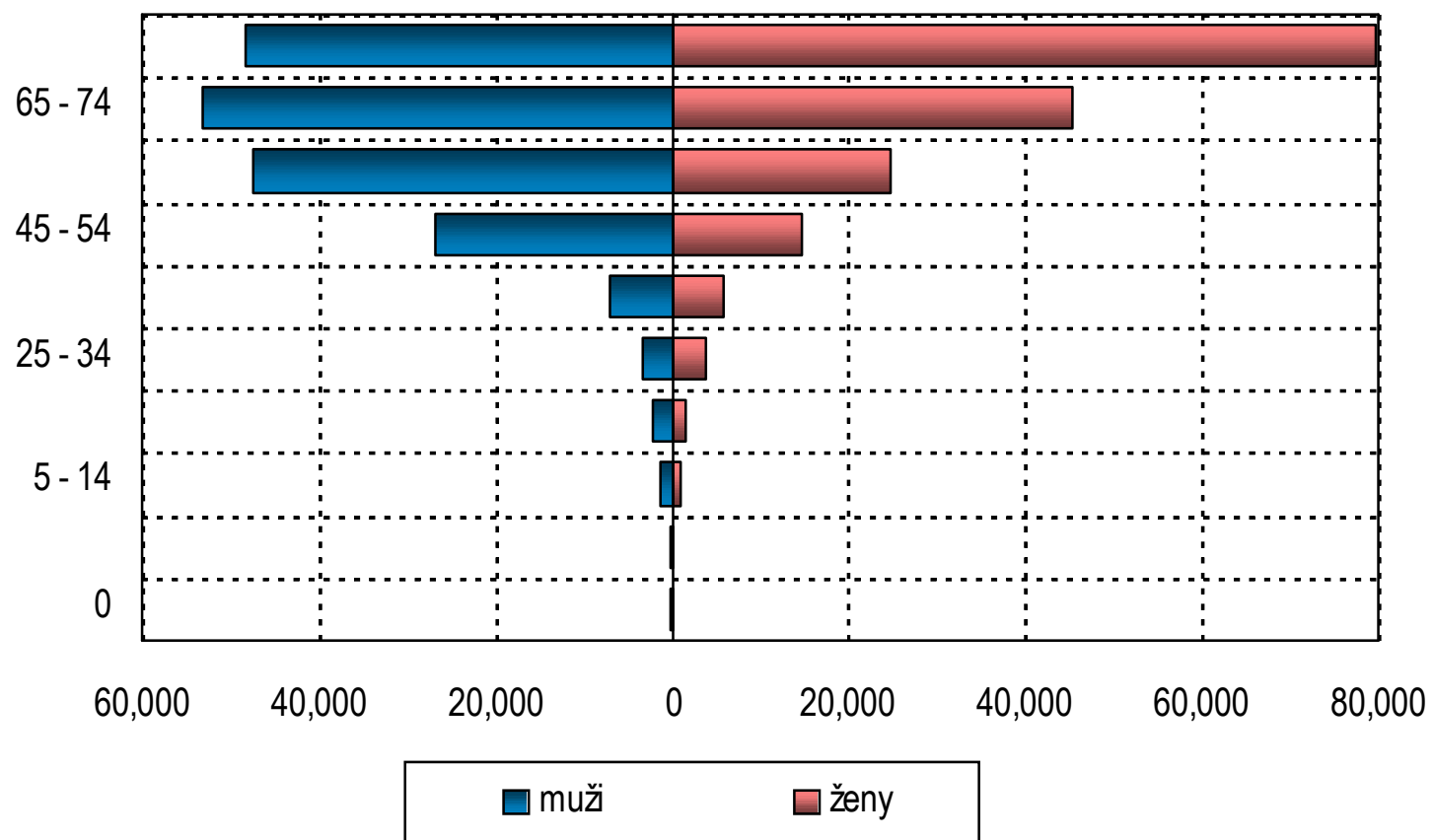
Standardizovaná úmrtnost na nemoci srdce a cév na 100 000 mužů v letech 1990-2007 - trendy vývoje

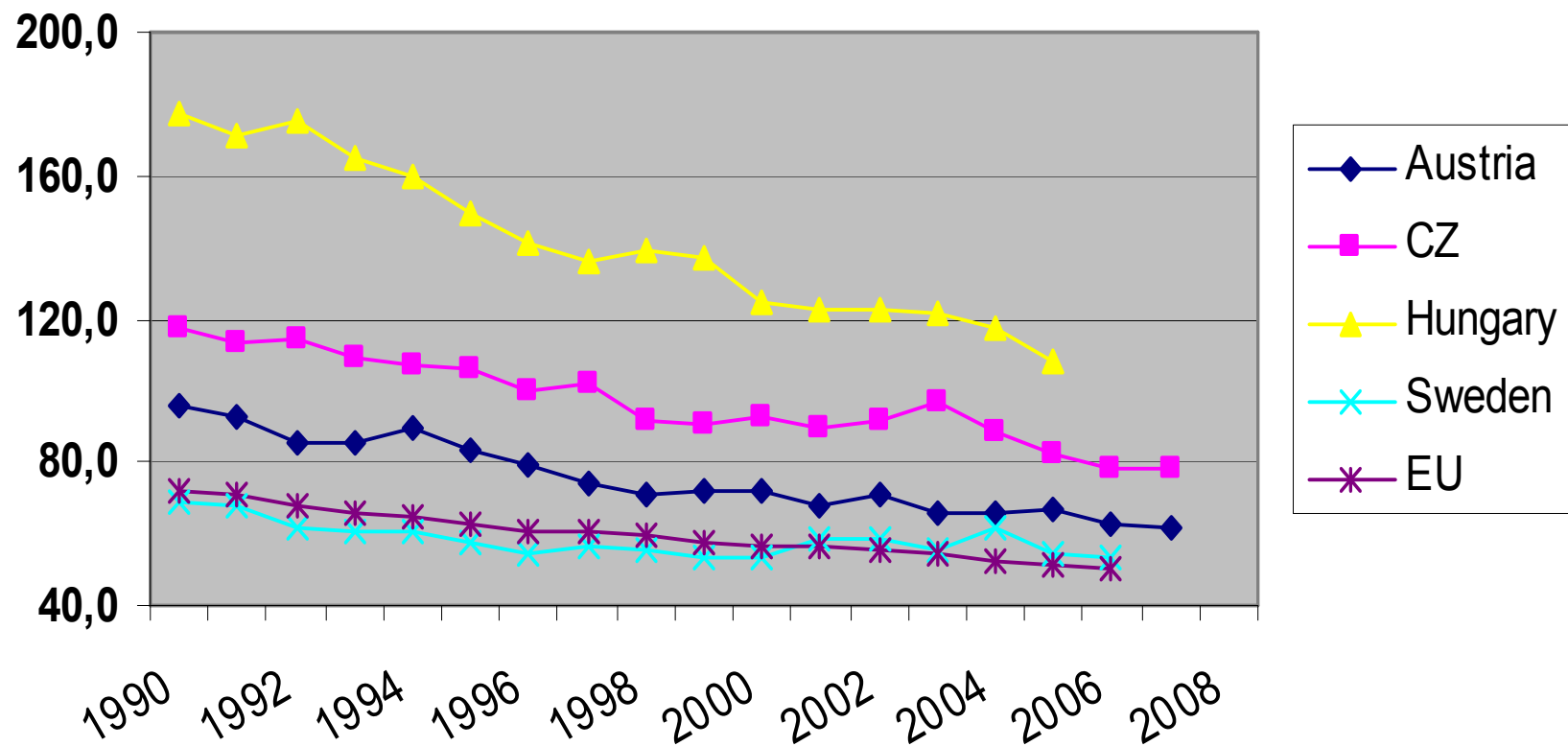
Standardizovaná úmrtnost na nemoci srdce a cév na 100 000 mužů v letech 1990-2007 - trendy vývoje

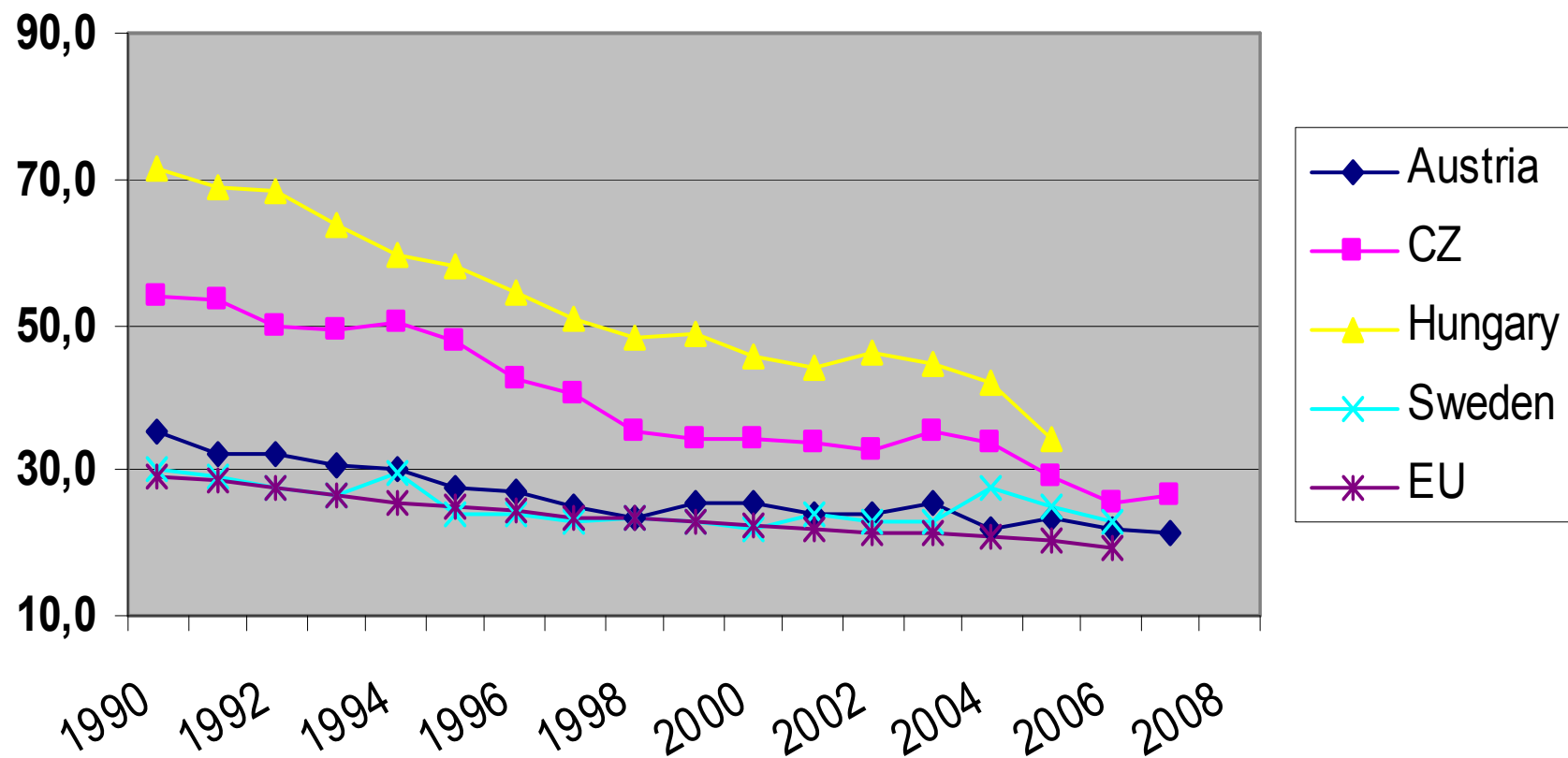
Věkové složení hospitalizovaných na nemoci oběhové soustavy v roce 2003

Standardizovaná úmrtnost na poranění a otravy na 100 000 mužů v letech 1990-2007 - trendy vývoje

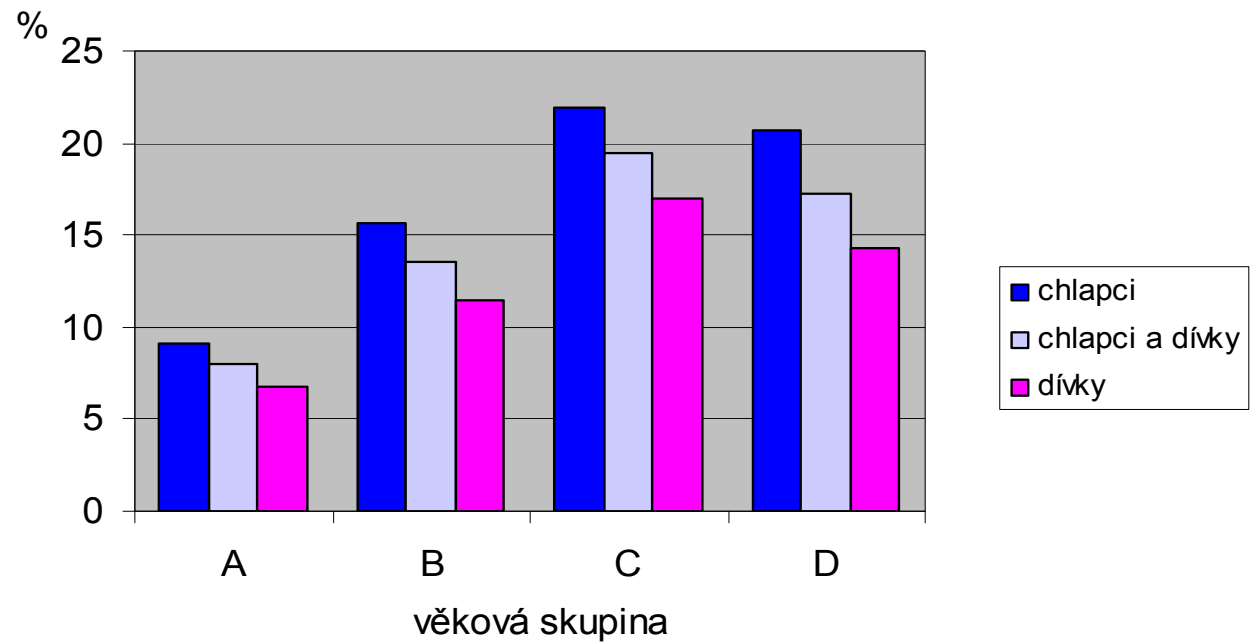
Standardizovaná úmrtnost na poranění a otravy na 100 000 žen v letech 1990-2007 - trendy vývoje

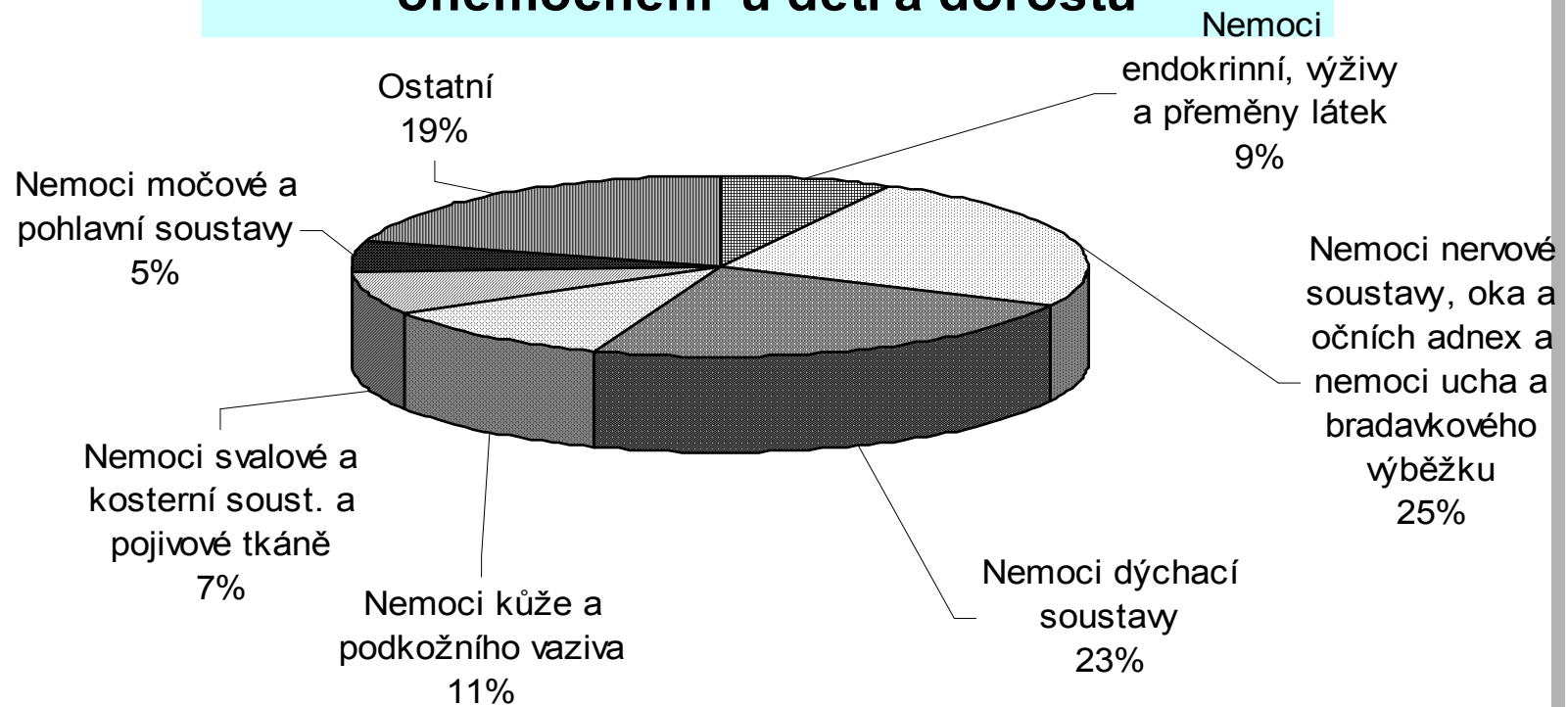
Úrazy u dětí a mládeže

A- předškoláci (0- 6 let), B- 1.stupeň ZŠ (6- 10 let)

C- 2.stupeň ZŠ (10-15 let) , D- středoškoláci a učni (15-18 let)

Struktura nejčastějších dispenzarizovaných onemocnění u dětí a dorostu

Zhodnocení vývoje zdravotního stavu obyvatelstva při vstupu do EU

Naděje dožití při narození

- EU 15: 79 let
- ČR: 76 let

Úmrtnost na I.CH.S.

- EU 15: 97/100tis.
- ČR: 187/100 tis.

Na cévní mozkové nemoci

- EU 15: 61/100 tis.
- ČR: 136/100 tis.

Úmrtnost na rakovinu

- EU 15: 183/100 tis.
- ČR: 238/100 tis.

Úmrtnost na úrazy

- EU 15: 39,5/100 tis.
- ČR: 62/100 tis.

Úmrtnost na infekce

- EU 15: 7,3/100 tis.
- ČR: 2,6/100 tis.

Děkuji za pozornost